

KUOPIO

Kaupunginjohtaja
Jarmo Pirhosen

talousarvioesitys 2023

10.10.2022 | materiaalit: kuopio.fi

Ennuste vuodelle 2022

Kaupungin talouden ennustetaan kuluvana vuonna toteutuvan noin 9,4 M€ talousarviota paremmin, jolloin alijäämää syntyy -6,4 M€ (talousarviossa -15,9 M€). Suurimpina riskitekijöinä ovat perusturvan palveluostot sekä erikoissairaanhoidon menokasvu, myös varhaiskasvatuksen palveluseleiden indeksitarkistus lisää kustannuksia. Vero- ja valtionosuustulojen arvioitu parempi kertymä kattaa ylitysriskit ja kääntää ennustetun alijäämän talousarviota pienemmäksi.

Kunta-alan palkkaratkaisun vaikutuksia kuluvana vuonna kompensoi osin lakkojen aikana säästyneet henkilöstömenot. Lisämäärärahojen tarve palvelualueilla arvioidaan syksyn kuluessa, sillä tilanteeseen vaikuttavat yhtä lailla työvoiman saatavuusongelmat, edelleen jatkuvat koronan hoidon menot, Ukrainan sodan vaikutus yleiseen taloustilanteeseen ja kustannustasoon.

Verotulojen ennustetaan toteutuvan 18,9 M€ talousarviota paremmin. Elokuun loppuun mennessä tilitetyt verot ovat 4,7 % kasvussa viime vuoteen verrattuna. Loppuvuoden kunnallisverotilitysten arvioidaan kasvavan erittäin hyvän palkkasummakehityksen myötä sekä sen vuoksi, että veronpalautusten määrä kansalaisille on pienentynyt vuoden takaisesta. Yhteisöveroissa näkyy kuluvan vuoden erinomainen ennakoiden kertymä. **Valtionosuustulojen** ennustetaan toteutuvan 3,2 M€ talousarviota paremmin. Kesken vuotta tapahtunut muutos johtuu matkakuluvähennyksen korotuksen aiheuttaman verotulojen menetyksen kompensaatiosta kunnille.

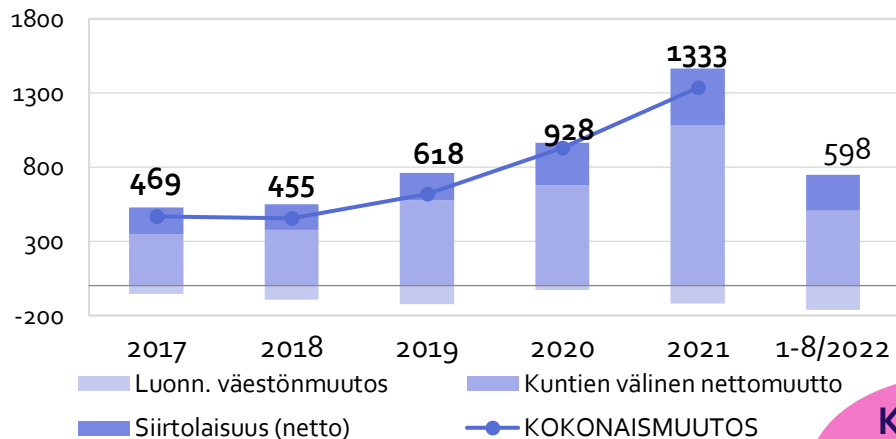
Kaupungin lainamäärä jäi vuoden 2021 lopussa arvioitua pienemmäksi ja tulorahoitus on ollut poikkeuksellisen hyvä, mikä näkyy kassatilanteessa ja vaikuttaa myönteisesti myös kuluvan vuoden lainaottoon. Kaupungin lainamäärän ennustetaan olevan noin 453 M€ vuoden lopussa, mikä on noin 58,2 M€ budjetoitua pienempi. Myös korkokulut jäävät alle budjetoidun.

Väestönkasvu tammi-elokuulta 2022 on 598 henkeä, josta kuntien välistä muuttovoittoa on noin 500 henkeä.

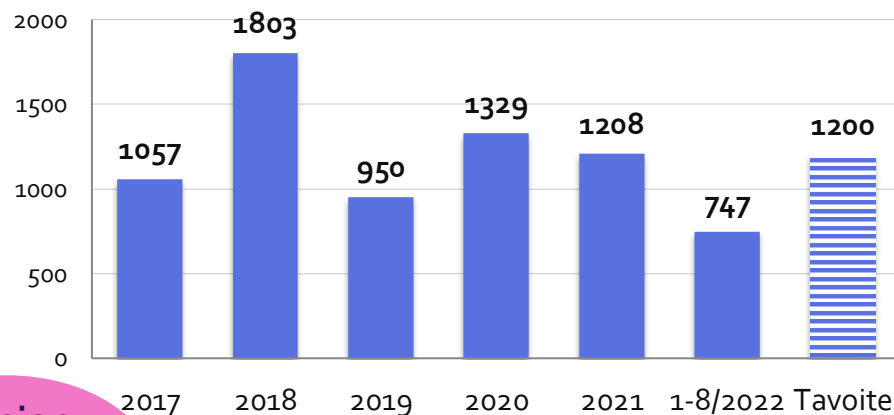
Työttömyys on vuoden takaiseen verrattuna 1,4 %-yksikköä alemmalla tasolla. Vertailukaupunkien joukossa Kuopio sijoittuu erittäin hyvin.

Ammattitaitoisen työvoiman saatavuus muodostuu yhä suuremmaksi pullonkaulaksi monilla aloilla.

Kuopion väestökehitys 2017–2021, 01–08/2021

Asuntorakentaminen 2017–2021, 1–8/2022

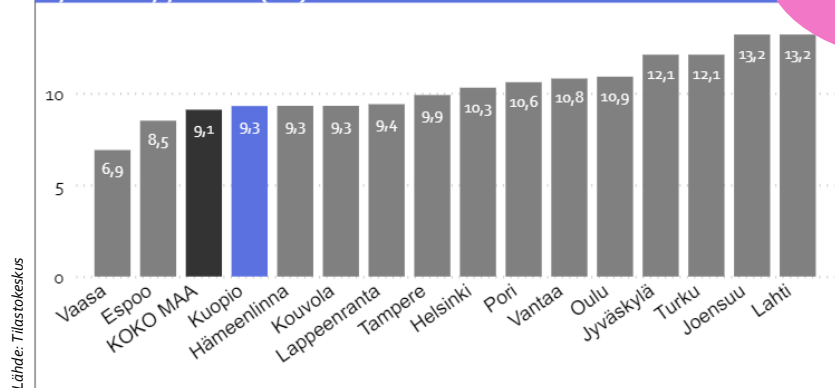
Kuopion
väkiluku

122 141

8/2022

Työttömyysprosentti ja pitkäaikaistyöttömyys
elokuun lopussa vuosina 2019–2022

Työttömyysaste (%) 31.8.2022

Työttömät

5381

8/2018

8/2022

Pitkäaikaistyöttömät

2447

8/2018

8/2022

Muuttovetovoima

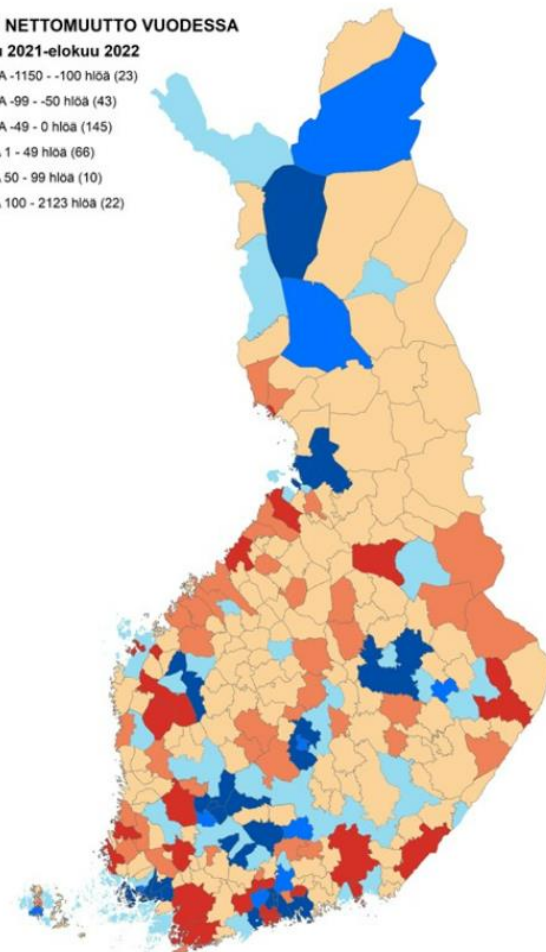
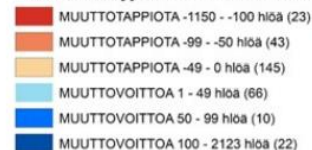
Kuntien välinen nettomuutto
syyskuu 2021 – elokuu 2022

1. Tampere	2123
2. Espoo	1463
3. Kuopio	774
4. Jyväskylä	689
5. Turku	621
6. Oulu	563
7. Tuusula	522
8. Järvenpää	487
9. Nokia	477
10. Kangasala	393

11. Kaarina	364
12. Naantali	268
13. Lempäälä	259
14. Pirkkala	230
15. Seinäjoki	226
16. Hämeenlinna	198
17. Porvoo	156
18. Lieto	135
19. Paimio	126
20. Kerava	121

KUNTIEN VÄLINEN NETTOMUUTTO VUODESSA

Tilannekuva syyskuu 2021-elokuu 2022

Lähde: Tilastokeskus / Kartta: Timo Aro

Kaupungin toiminnan historiallinen muutos

- Hyvinvointialueelle siirtyvät kaupungin sosiaali- ja terveystoimet, pelastustoimi ja oppilashuollon palvelut
- Maatalouslomituspalvelun hoitaa jatkossa lisälmen kaupunki
- Kunnallisveroprosenttien leikkaus tehdään kaikille kunnille, Kuopio 20,75 % -> 8,11 %
- Kaupungin roolissa korostuu kasvatus, sivistys ja elinvoima

Talouden näkymissä epävarmuutta

- Maailmantalouden näkymiä synkentävät Venäjän hyökkäyssota, Euroopan energiakriisi, nopeasti kiihtynyt inflaatio ja korkotason nousu
- Hyvinvointialueiden toiminnan aloitus lisää painetta koko julkisen talouden tasapainolle
- Kuntien taloudessa poikkeusvuosi 2023, ennusteet lupaavat jopa erinomaista vuotta, koska kertaluontoisia verotilityksiä saadaan vielä osin vanhojen veroprosenttien mukaisesti
- Kaupungin toiminnan painopisteet ja investointikyvykyys välttämätöntä arvioida uuden kokonaisuuden näkökulmasta

Kaupungin taseasema lähivuosina

- Taseeseen kertyneen ylijäämän taso pidettävä riittävänä
- Talouden lähtökohdat kohtuulliset ja tilanne on vielä omissa käsissämme
- Omistuksien strategisuus, kyky tuottaa palveluja tai tuottoja arvioitava
- Konsernin omistussuhteiden muutokset mahdollisia – kaupunki käyttää vähemmän hyvinvointialueen kanssa yhdessä omistettujen yhtiöiden palveluja
- Hyvinvointialueelle vuokrattujen sosiaali- ja terveyspalvelujen ja pelastustoimen kiinteistöjen tulevaisuus ratkaistava lähivuosina

Kuopion kaupunkikonserni 2023

TYTÄRYHTEISÖT

Kuopion Energia Oy
100 %

Niiralan Kulma Oy
100 %

Kuopion Opiskelija-asunnot Oy
100 %

Kuopion Pysäköinti Oy
100 %

Mestar Kuopio Oy
99,8 %

Kuopion Vesi Oy
86 %

Järvisseudun
Työterveys Oy
60,4 %

Service Oy
49,7 %

Savonia ammatti-
korkeakoulu Oy
51 %

jne.

KUNTAYHTYMÄT

Savon koulutus-
kuntayhtymä
44 %

KESKEISET MUUT OSAKKUUDET

Jätekuukko Oy
49,5 %

Sansia Oy
24,4 %

Savon Energiaholding Oy
18,7 %

Monetra
Pohjois-Savo Oy
11,7 %

Istekki Oy
15,4 %

Kuopion kaupunki
Palvelualueet
Tilapalvelut

Kuopio 2030

Hyvän elämän pääkaupunki

Terveyttä, elinvoimaa ja arjen rikkautta

HYVINVOIVA JA YHTEISÖLLINEN

Turvallinen kaikille – paras paikka kasvaa ja oppia

Kumppanuus

ELINVOIMAINEN JA KASVAVA

Houkutteleva osaajille ja yrityksille

Kansainvälisyys

ILMASTO- JA RESURSSIVIISAS

Kestävästi kasvava – ympäristöstään ylpeä

Digitalisaatio

UUDISTUVA JA YHDESSÄ TEKEVÄ

Haluttu hyvinvoiva työyhteisö

Turvallisuudesta ja huolto-
varmuudesta huolehditaan
viranomaisyhteistyönä.

Mieliteko-ohjelma jatkaa
työtään pohjoissavolaisten
mielenterveyden ja
päihteettömyyden hyväksi.

Seurojen ja yhdistysten
avustus- ja maksupolitiikkaa
kehitetään.

Lähiöohjelman pilotti ja
pitäjäraatien toiminta lisäävät
asukkaiden osallistumis- ja
vaikuttamismahdollisuuksia.

Puijon alueen matkailu-, ulkoilu- ja
liikuntapaikkojen kehittäminen
jatkuu, esim. tekonurmikenttä
valmistuu ja pesäpallostadionin
tekonurmi uusitaan.

Asukkaita aktivoidaan
käyttämään monipuolisia
liikunta- ja kulttuuripalveluita.

Hyvinvoiva ja yhteisöllinen

– turvallinen kaikille, paras paikka kasvaa ja oppia

Lasten ja nuorten Kuopio

Uusia kouluja & päiväkoteja:

- Alavan päiväkoti avautuu tammikuussa 2023
- Riistaveden koulukeskus valmistuu syksyllä 2023
- Sinikellon päiväkodin rakentaminen alkaa
- Hatsalan, Pirtin ja Hiltulanlahden koulu-
hankkeet etenevät

Lakimuutoksen tuomia uudistuksia:

- Varhaiskasvatusmaksujen aleneminen
- Varhaiskasvatuksen maksuttomuuden laajeneminen
- Lapsen oikeus tarvitsemaansa tukeen

Unicefin lapsiystävällinen kunta
-toimintamallin jalkautus ja
lapsivaikutusten arviointi kaupungin
päättöksenteossa.

Kasvatus- ja koulutuspoliittisen
ohjelman toimeenpano.

Kriisien vaikutus opetustoimeen:
suomi toisena kielenä ja valmistavan
opetuksen tarve lisääntyy.

Yhteisöllisyys on
päiväkotien ja
koulujen perusta ja
kasvatustehtävä.

Kumppanuudet ja yhteiset toimenpiteet vahvistavat kaupunkiseudun kehittämistä ja uusia innovaatioita (MAL- ja Innovaatioekosysteemisopimukset).

Yritystonttitarjonnan painopisteet Savilahdessa, Haapaniemellä, Pienessä Neulamäessä.

Asuntorakentamisen painopistealueet: Hiltulanlahti, Savilahti ja Itkonniemi.

Yliopisto- ja koulutuskaupunkina Kuopio vauhdittaa elinkeinoelämää yhteistyössä oppilaitosten ja elinkeinoelämän toimijoiden kanssa. Tekniikan koulutuksen vahvistuminen, DI-koulutus ja kaupungin lahjoitusprofessuuri.

Edistetään kotimaisen ja kansainvälisen työvoiman saatavuutta ja alueellista vetovoimaisuutta.

Elinvoimainen ja kasvava

– houkutteleva osaajille ja yrityksille

Käsite "rajattomat
mahdollisuudet" saa
uuden sisällön
Savilahdessa.

Savilahti

– täällä asuu tulevaisuus

Ainutlaatuinen kolmen koulutusasteen
kampusalue (Itä-Suomen yliopisto,
Savonia-ammattikorkeakoulu, Savon
ammattiopisto).

Osaamiskeskittymän toimijoiden
kehittämisrooli ja yhteistyö
vahvistuu.

Älykaupunkiratkaisujen ja
kestävän ympäristön
toteuttaminen etenee.

Yksityisiä ja julkisia hankkeita käynnissä
ja valmistumassa: mm. Savilahden
liikunta- ja tapahtumakeskus Luola,
FinVector, pysäköintilaitos sekä KYSin
psykiatriatalo.

Suunnittelun painopiste kääntyy
Marikonrannan alueelle, jonne
on suunnitteilla monipuolista
asuinrakentamista sekä vapaa-
ajanviettomahdollisuuksia.

Vanhan Varikon asunto-
rakentaminen alkaa. Uusia
koteja n. 2000 ihmiselle.

Kuopion tavoitteena on olla
hiilineutraali vuoteen 2030
mennessä.

Energiansäästötoimet
kulutuksen vähentämiseksi:
kaupunki, tytäryhteisöt,
kuntalaiset.

Luonnon monimuotoisuus-
ohjelma päivitetään ja
vieraslajien torjunnasta
huolehditaan.

Paikallisliikenne tähtää kohti
100 % puhtaita käyttövoimia
(nykyisin 80 %).

Kehitetään hankintojen
ympäristökriteerien
käyttöä ja seurantaa.

Joukkoliikenneohjelma
päivitetään ja lipputuotteiden
monikäyttöisyyttä
parannetaan.

Uusiomateriaaleja käytetään
kaikissa soveltuviassa infra-
struktuurin rakentamiskohteissa
ja puurakentamista edistetään.

Ilmasto- ja resurssiviisas

– kestävästi kasvava, ympäristöstään ylpeä

Tarkoituksenmukainen
ja kestävää taloutta
tukeva palveluverkosto.

Asiakaslähtöisen
digitalisaation
hyödyntäminen.

Toimiva kumppanuus
hyvinvointialueen
kanssa.

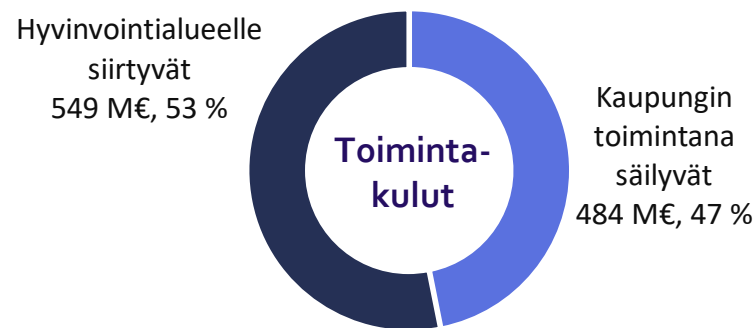
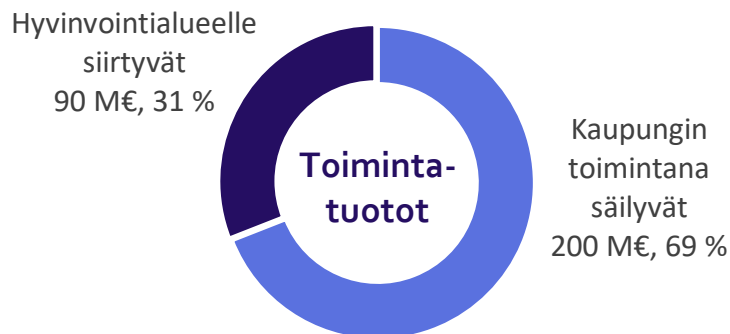
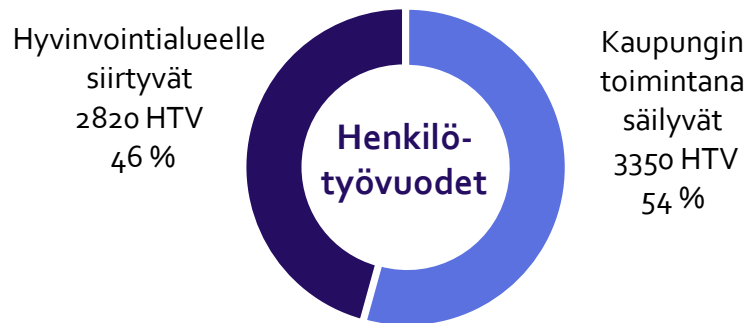
Työnantajamielikuvan
vahvistaminen.

Henkilöstön saatavuuden
ja osaamisen
varmistaminen.

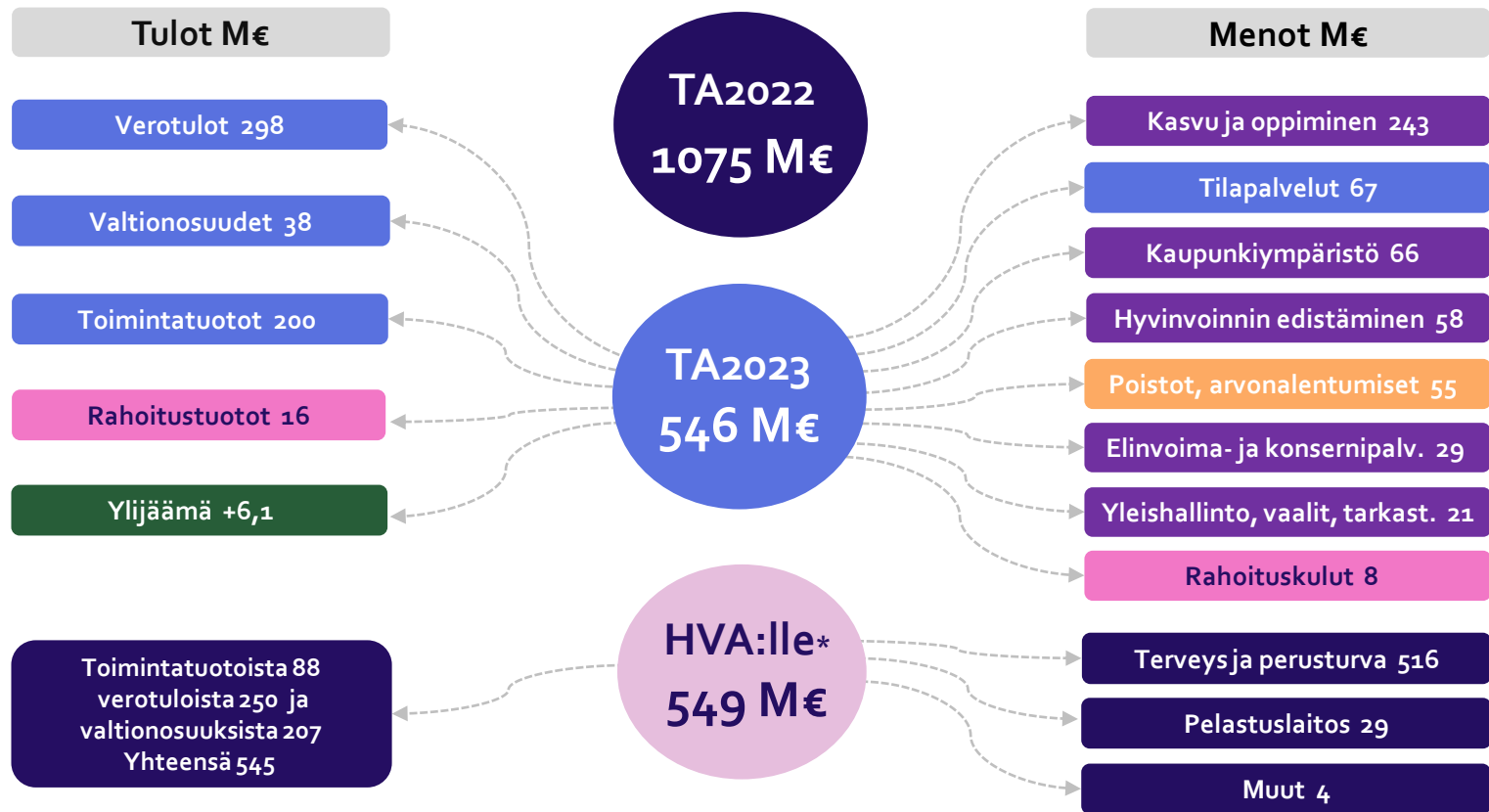
Uudistuva ja yhdessä tekevä

– haluttu, hyvinvoiva työyhteisö

Hyvinvointialuesiirtymän vaikutus HTV ja eurot

Tulot ja menot TA2022 > TA2023

* Luvut talousarvion 2022 tasossa

Avainluvut 2023

Palvelut
484 M€

Verotulot
298 M€

Vuosikate
61 M€

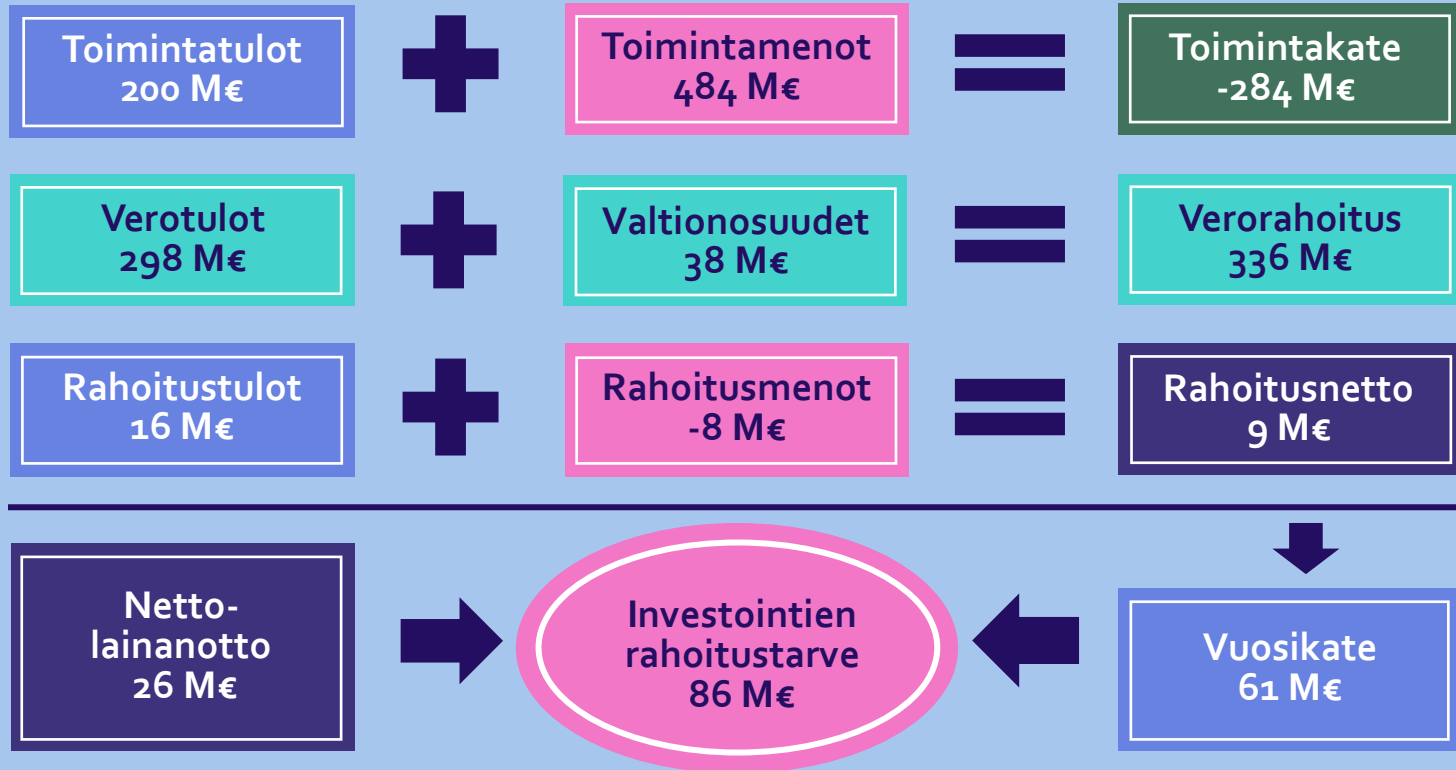
Toiminta-
katteen
muutos
+7,4 %

Ylijäämä
6,1 M€

Lainat
€/asukas
3878 €

Investoinnit
86 M€

Kuopio 2023

Perusopetus

122,8 M€

Kasvu +665 €/oppilas

**Varhaiskasvatus-
palvelut**

93 M€

*Kasvu +953 €
/varhaiskasvatuksen
piirissä oleva lapsi*

**Joukko-
liikenne**
22,4 M€

**Lukio-
koulutus**
22,7 M€

*Kasvu +981 €
/opiskelija*

**Liikunta-
paikat**
19,1 M€

**Teatteri ja
musiikki-
keskus**
12,7 M€

**Rakentamisen
ja kunnossa-
pidon palvelut**
21,3 M€

**Työllisyyden
hoito**
18,9 M€

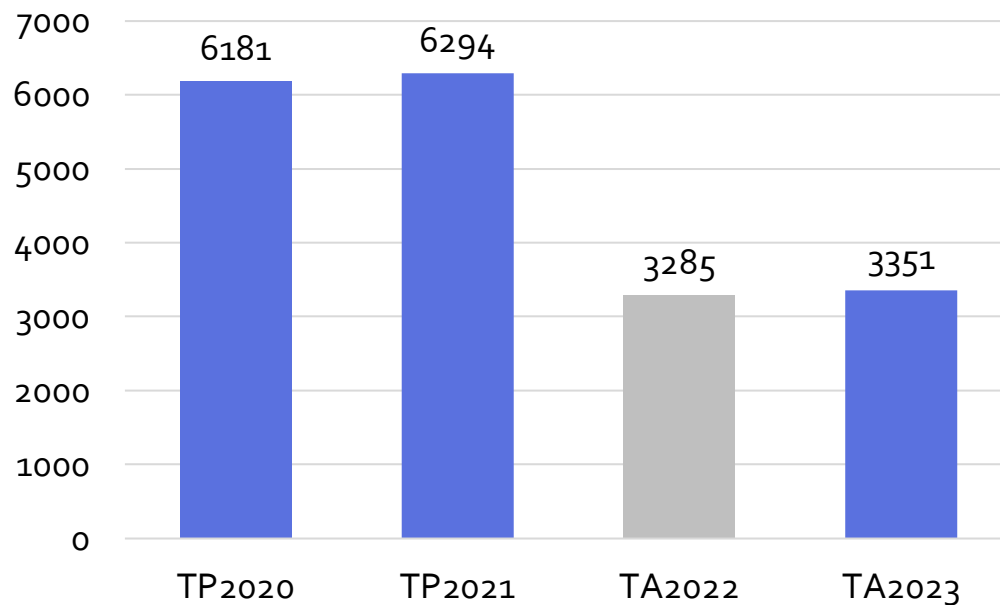
**Kirjasto-
palvelut**
7,3 M€

Palveluja kuopiolaisille 2023

Toimintakate *Palvelualueet ja taseyksiköt*

	Tilin- päättös	Talous- arvio	Ennuste syyskuu	TA HVA siirtyvät eliminoitu	Kehys	LTK esitys	Palkka- ratkaisu	LTK esitys ja palkka- ratkaisu	KJ esitys
	2021 M€	2022 M€	2022 M€	2022 M€	2023 M€	2023 M€	2023 M€	2023 M€	2023 M€
Elinvoima- ja konsernipalvelut	-25,0	-26,2	-26,5	-25,0	-26,6	-26,6	-0,4	-27,0	-27,0
Kaupunkiympäristön palvelualue	1,7	-2,5	-2,5	-2,5	0,0	0,0	-0,5	-0,5	-0,5
Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue	-42,8	-43,3	-43,9	-43,3	-43,8	-46,5	-0,7	-47,2	-46,0
Kasvun ja oppimisen palvelualue	-210,9	-218,3	-220,3	-215,5	-223,7	-228,2	-4,3	-232,4	-229,5
Vaalit	-0,6	-0,3	-0,3	-0,3	-0,4	-0,2		-0,2	-0,2
Tarkastustoimi	-0,2	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3		-0,3	-0,3
Yleishallinto	-16,6	-25,6	-25,8	-13,6	-21,4	-23,8	5,8	-18,0	-18,0
- josta palkkaratkaisu					-5,2	-7,6		-1,8	-1,8
Perusturvan palvelualue	-172,5	-192,8	-198,1						
Terveystenhuollon palvelualue	-275,6	-275,2	-281,6						
- josta erikoissairaanhoido	-190,1	-185,3	-190,5						
- josta terveydenhuolto oma toiminta	-85,5	-89,9	-91,1						
TOIMINTAKATE YDINKAUPUNKI	-742,4	-784,4	-799,1	-300,5	-316,2	-325,5	0,0	-325,5	-321,4
Tilapalvelut	35,2	36,2	36,4	36,2	37,5	37,5		37,5	37,5
Pelastuslaitos ja isäntäkuntapalvelut	1,4	1,6	1,4						
TOIMINTAKATE KOKO KAUPUNKI	-705,9	-746,7	-761,3	-264,3	-278,7	-288,0	0,0	-288,0	-283,9
Vertailukelpoinen toimintakatteen muutos % edelliseen vuoteen	3,4 %		7,8 %						7,4 %

Henkilötyövuodet

Vuoden 2022 on muokattu vertailukelpoiseksi vähentämällä hyvinvointialueelle siirtyvät henkilötyövuodet. Luvut eivät sisällä työllistämistä.

Hyvinvointialueelle siirtyy noin

-2820 htv

palkkakustannukset vähenevät noin

-141 milj. €

**Henkilötyövuosien muutos ilman
hyvinvointialueelle siirtyviä**

+66 htv

Painopistealueet:

Työhyvinvoinnin parantaminen

Jatkuva oppiminen

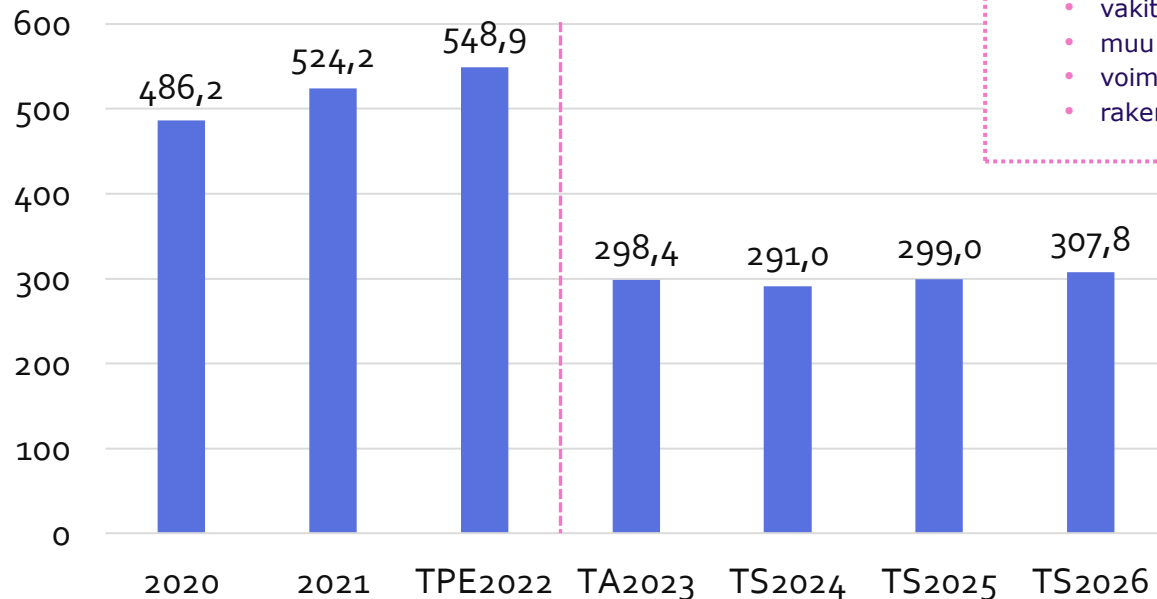
Työturvallisuudesta huolehtiminen

Ennakoiva henkilöstösuunnittelu

Tuloslaskelma

	2019	2020	2021	TPE2022	TA 2023	TS 2024	TS2025	TS2026
Toimintakate	-660,0	-689,6	-705,9	-761,3	-283,9	-285,9	-287,6	-291,8
Verotulot	464,0	486,2	524,2	548,9	298,4	291,0	299,0	307,8
Valtionosuudet	203,3	248,5	230,8	244,7	37,9	37,6	41,9	43,5
Rahoitustuotot ja -kulut	9,2	12,1	12,0	12,9	8,6	6,4	8,6	8,5
Vuosikate	16,5	57,2	61,1	45,1	61,0	49,1	61,8	67,9
Poistot ja arvonalentumiset	-54,7	-47,8	-48,8	-51,7	-54,9	-57,8	-60,6	-63,3
Satunnaiset erät	92,9	9,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Tilikauden tulos	54,7	18,6	12,3	-6,6	6,1	-8,7	1,2	4,6
Tilinpäätöserät	0,2	0,6	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
Tilikauden yli-/alijäämä	54,9	19,2	12,4	-6,4	6,1	-8,7	1,2	4,6

Verotulot M€

Kunnallisveroprosentit muuttuvat kaikilla kunnilla.

Kuopion veroprosentit 2023:

Kunnallisveroprosentti 8,11 %

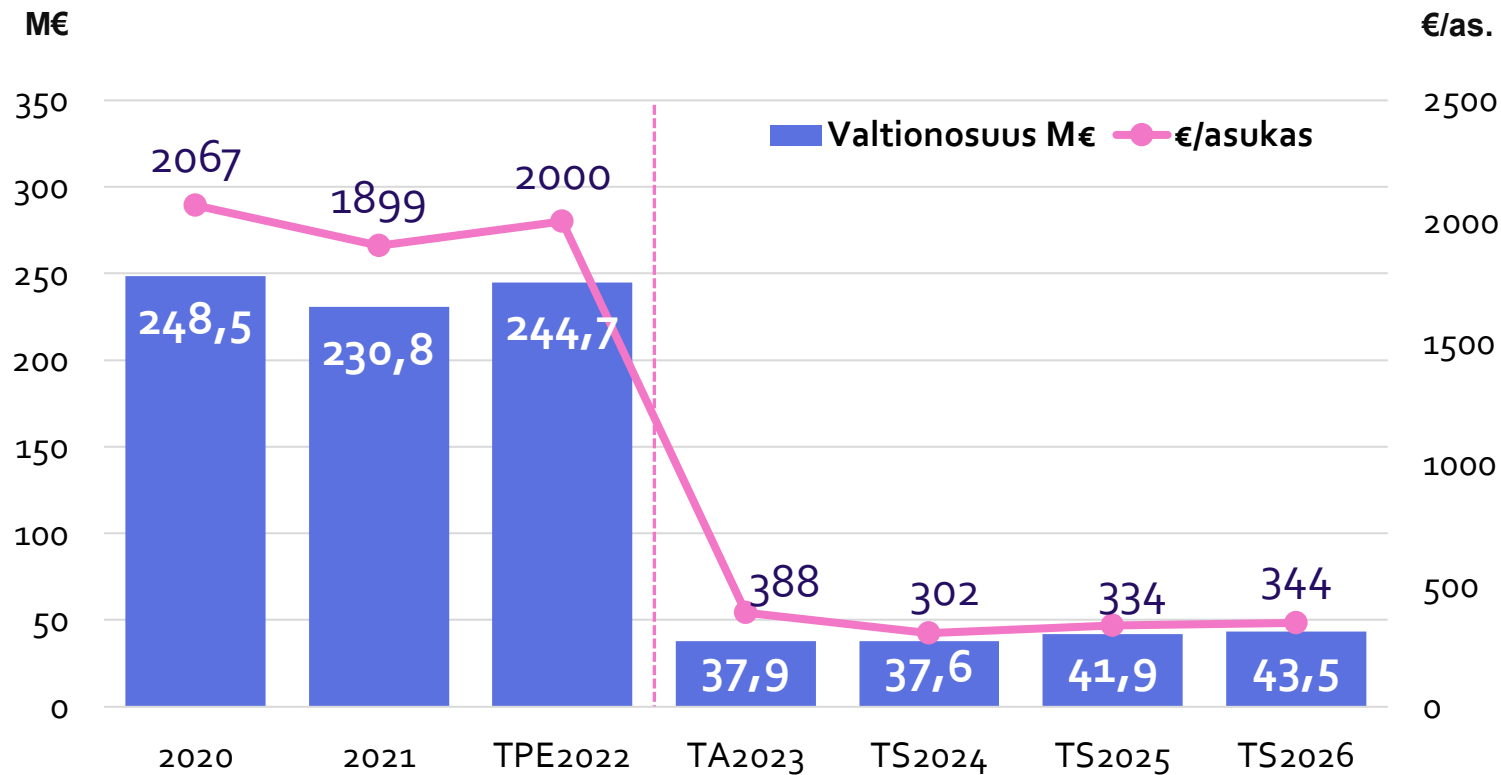
Kiinteistöveroprosentit

- yleinen kiinteistövero 1,30 %
- vakituiseen asumiseen käytettävä rakennus 0,62 %
- muu kuin vakituinen asuinrakennus 1,35 %
- voimalaitosrakennus 2,50 %
- rakentamaton rakennuspaikka 3,00 %

Hyvinvointialueiden toiminnan käynnistymisen yhteydessä vuonna 2023 kunnallisveroprosenttia alennetaan kaikilta kunnilta samansuuruisella, 12,64 prosenttiyksikön leikkauksella. Myös yhteisöveron tuottoa siirretään noin kolmasosa kunnilta hyvinvointialueille.

Vuoden 2023 verotuloihin sisältyy vielä 2022 veroprosenttien perusteella määräytyviä kertaluontoisia tilityksiä mm. palkansaaajien joulukuun ennakonpidätyksistä.

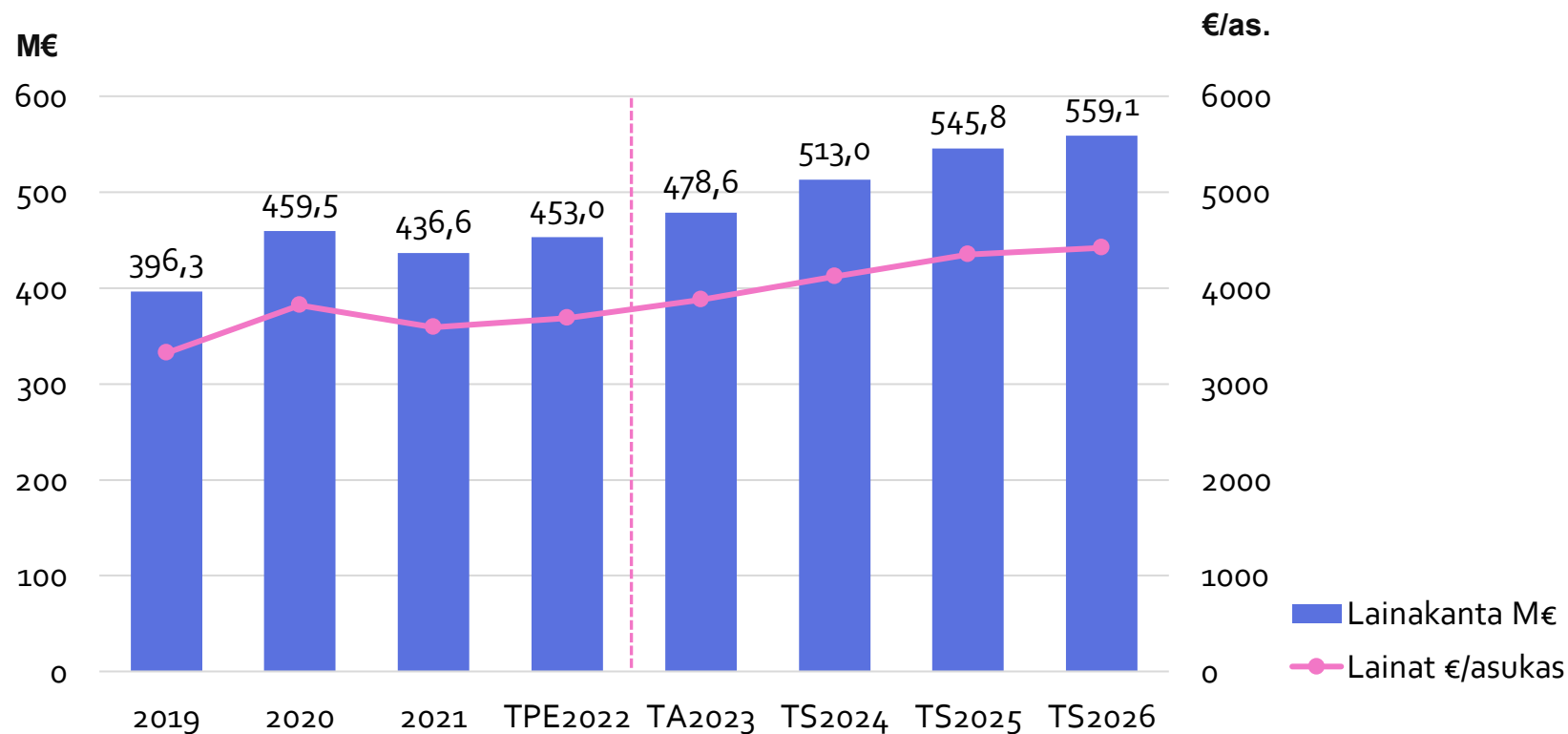
Valtionosuudet M€ ja €/asukas

Vuodesta 2023 eteenpäin kuntien saamat valtionosuudet muuttuvat ratkaisevasti. Valtionosuuksien laskentatekijäksi jäävät käytännössä vain nuorempien ikäluokkien laskennalliset menot ja suurin osa valtionosuusrahoituksesta siirtyy hyvinvointialueille.

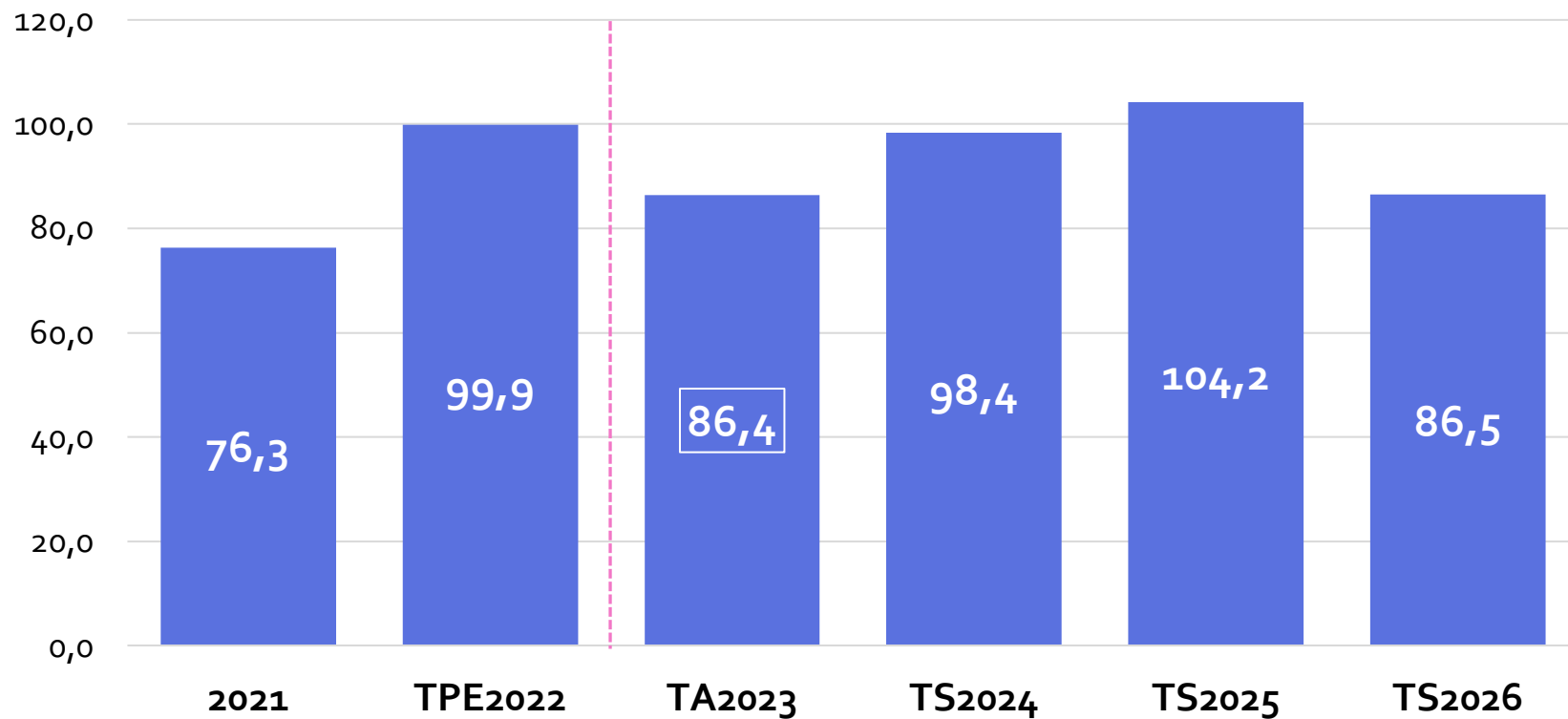
*) 8/2022 kuukausiseurannan mukainen ennuste

Lainakanta M€ ja lainat €/asukas

Ennuste 2022 on 8/2022 kuukausiseurannan mukainen.

Investoinnit, netto M€

Investointeja 2023

(koko hanke)

- Savilahden liikunta- ja tapahtumakeskus **18 M€** (45,4 M€)
- Rakennusten kunnossapito, kuten sisäilmakorjaukset **7 M€**
- Sinikellon päiväkoti Puijonlaaksossa **5,5 M€** (9,8 M€)
- Savilahden alueen infra n. **4,3 M€** (edelleen taloussuunnitelmakaudella yli 20 M€), suurimpana Vanhan Varikon alueen toteutuksen käynnistyminen
- Mölymäen 1. vaihe **2,8 M€** (5,8 M€)
- Puijon alue **2,1 M€**

Ajankohtaisia haasteita

Kumppanuus	↔	Kaupunkipolitiikka
Työvoiman saatavuus	↔	TE-palvelu uudistus
Kuntatalous	↔	Julkinen talous (HVA)
Saavutettavuus	↔	Elinvoima
Ilmastonmuutoksen torjunta	↔	Energiatehokkuus
Huoltovarmuus	↔	Kriisivalmius

Kaupunginjohtajan talousarvioesitys 2023
ja siihen liittyvät materiaalit:

kuopio.fi

*Kaupunginhallitus antaa talousarvioesityksensä 31.10.
Kaupunginvaltuusto käsittelee talousarviota 14.11.
ja antaa päätöksensä 28.11.*

